

Lääkäri työvoiman vuokraaminen neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon

1. Neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut Pirkanmaalla

Pirkanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalvveluiden Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinjalla on terveystalvveluiden kokonaisuudessa noin 30 päätoimista neuvola-, koulu- ja/tai opiskeluterveydenhuollon lääkäriin virkaa. Näitä tehtäviä tehdään myös osana terveystalvveluiden terveystalvveluiden (Vastaanottopalvelut) työtä.

Pirkanmaan hyvinvointialueeseen kuuluu yhteensä 23 kuntaa. Päätoimia neuvola-, koulu- ja/tai opiskeluterveydenhuollon lääkäriin tehtäviä on vuonna 2023 seuraavien kuntien alueella: Tampere, Lempäälä, Kangasala, Pirkkala, Hämeenkyrö, Ylöjärvi, Ikaalinen ja Nokia. Kunkin kunnan alueella on useita työskentelypisteitä. Palveluun osallistuvat vuokralääkärit sijoitetaan tilaajan tarpeen mukaisesti toimipisteisiin.

Tämä palvelukuvaus koskee Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinjan Terveystalvveluiden ja opiskeluterveydenhuollon apulaislääkäriin alaisuudessa tapahtuvaa päätoimista neuvola-, koulu- ja/tai opiskeluterveydenhuollon terveystalvveluiden työä, joissa virkalääkäriä tarpeen mukaisesti ja määräaikaaisesti voidaan täydentää vuokralääkäri työvoimalla.

Lääkärikohtaisesti sovitaan, kuuluko työkuvaan yhtä vai useampaa palvelumuotoa (äitiystalvvelu, lasten neuvola, ehkäisyneuvola, kouluterveydenhuolto, opiskeluterveydenhuolto).

2. Kuvaus terveystalvveluiden lääkäriin työstä Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa

Neuvola- ja koululääkäri on lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen lääketieteellinen asiantuntija perhekeskuksessa. Työskentely tapahtuu äitiystalvvelu- ja/tai lasten neuvoloissa, ehkäisyneuvolassa sekä kouluterveydenhuollon toimipisteissä ala- ja yläkoulun oppilaiden parissa toteuttaen asetuksen edellyttämiä lääkäriin tehtäviä neuvola- ja kouluterveydenhuollon palveluissa.

Työn tavoitteena on äitiystalvveluissa sikiön terveen kasvun ja kehityksen sekä raskaana olevan ja synnyttäneen naisen terveyden seuranta ja edistäminen. Lasten neuvolassa ja kouluterveydenhuollossa päämääränä on lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen tukeminen, terveellisten elämäntapojen vahvistaminen, perheen hyvinvoinnin huomiointi, syrjäytymisriskissä olevien tunnistaminen ja syrjäytymisen ehkäisy. Keskeistä on lapsen ja perheen erityisen tuen ja tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen, vanhempien ja perheen tukeminen sekä tarvittaessa tutkimuksiin ja hoitoon ohjaaminen tai niiden toteuttaminen.

Neuvola- ja kouluterveydenhuollossa lääkärin päivittäisessä korostuvat terveystarkastukset kunkin palvelun valtakunnallisiin ohjeistuksiin perustuvan terveystarkastussuunnitelman ja asiakkaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti sisältäen terveysneuvonnan ja tarvittavat jatkotoimenpiteet (konsultaatiot, lähetteet, lausunnot). Erityisesti laajoissa terveystarkastuksissa (äitiysneuvola noin raskausviikolla 35, lastenneuvola 4 kk, 1,5 v ja 4 v, kouluterveydenhuolto 1., 5. ja 8. luokka) huomioidaan koko perheen hyvinvointi ja kehitysympäristöissä tehdyt havainnot lapsen/nuoren kehityksestä.

Muu vastaanottotyö koostuu arvio- ja seurantakäynneistä, diagnostisista selvittelyistä, joiltain osin sairauksien hoidosta ja seurannasta (ADHD) sekä muusta asioinnista ja vuorovaikutuksesta asiakkaiden/potilaiden, heidän vanhempinsa ja yhteistyötahojen kanssa. Lisäksi työhön kuuluu etenkin pidemmissä työjaksoissa myös moniammatillista ryhmä- ja verkostotyötä osana perhekeskuksen palvelukokonaisuutta sekä yhteisöllistä työtä. Työ on työpari- ja tiimityötä toimipisteen terveydenhoitajan/terveydenhoitajien kanssa. Lääketieteelliset konsultaatiot terveydenhoitajille ja oppilashuollon muille ammattilaisille sekä kuntoutussuunnitelmat ja erilaiset lausunnot ovat osa työtehtäviä.

Opiskeluterveydenhuollossa asiakkaita ovat eri-ikäiset toisen asteen opiskelijat (lukiolaiset, ammattiopiskelijat). Opiskeluterveydenhuollon lääkärin tehtäviin kuuluu opiskelijoiden terveyden- ja sairaanhoito sekä opiskelijahuoltotyö. Työn tarkoituksena on edistää opiskelijan terveyttä ja opiskelukykyä. Opiskelukyvyn kokonaisvaltainen edistäminen tehdään monialaisena yhteistyönä, jossa on terveydenhuollon lisäksi mukana opiskelijat, heidän lähipiirinsä ja oppilaitos eri ammattiryhmineen. Lääkäri on lääketieteellinen asiantuntija niin opiskeluhuoltotyössä kuin muussakin opiskelukykyä edistävässä työssä.

Opiskeluterveydenhuoltotyö on lähtökohtaisesti laaja-alaista perusterveydenhuollon lääkärin työtä, jossa tehtävät painottuvat sairausvastaanottotyöhön ja siinä erityisesti mielenterveystyöhön. Muita tavallisia vastaanottokäynnin syitä seksuaaliterveyden kysymykset, kuten raskauden ehkäisy, sekä erilaiset oireet, kuten iho- ja suolisto-oireet.

Työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä terveydenhoitajien kanssa kunnasta ja oppilaitoksesta riippuen joko oppilaitoksen yhteydessä tai keskitetyssä toimipisteessä. Työhön kuuluu vastaanottokäyntejä (ml. terveystarkastukset), puhelin- ja muita etäkontakteja, konsultaatioita terveydenhoitajille ja opiskeluhuollon muille ammattilaille ja tehtävän edellyttämiä kirjallisia töitä (kuntoutussuunnitelmat, konsultaatiot, lähetteet, lausunnot, todistukset ja muut kirjalliset työt) sekä hoitoon ja opiskelukykyyneen liittyviä verkostopalavereita.

Vuokralääkärit käyttävät samoja tutkimus-, hoito- ja konsultaatiopalveluja kuin Pirhaan virkasuhteessa olevat lääkärit. Käytettävä potilastietojärjestelmä on työn sijaintikunnasta riippuen Pegasos/Omni 360, Mediatri tai LifeCare.

Työn järjestelyistä sovitaan lääkärikohtaisesti apulaisylilääkärin kanssa. Ohjausta voivat antaa myös neuvola- ja kouluterveydenhuollon vastaava lääkäri, muut konsultaatioita antavat lääkärit ja muut asiantuntijat sekä toimialuejohtaja.

Jos työskentelyjakso on lyhyt, voidaan sopia tarkoituksenmukaisella tavalla työtehtävien rajaamisesta huomioiden vuokralääkärin koulutus ja kokemus ja toisaalta ajankohtaiset palvelutarpeet. Palveluntuottajan tulee huolehtia siitä, että palveluun osallistuvat lääkärit noudattavat tilaajan vastuutahojen antamia toimintaohjeita.

Vastaanotolle tavanomaisesti varattava aika on palvelusta riippuen 20–30 min. Tarvittaessa varataan pidempi aika, ja kirjallisille töille on varattu erikseen aikaa päiväohjelmaan.

3. Palvelun viikoittainen määrä ja ajankohta

Tilaajan tilaama vuokralääkärin viikoittainen tuntimäärä voi vaihdella. Lähtökohtaisesti palveluun osallistuvien lääkäreiden työaika on 38,25 tuntia viikossa, mutta myös osa-aikatyöstä tai yksittäisistäkin työpäivistä voidaan tarvittaessa sopia.

Vuokralääkäreillä ei (kuten ei virkalääkäreilläkään) ole virka-ajan (pääsääntöisesti klo 8.–15.45) ulkopuolella päivystysvelvollisuutta.

4. Työvaatteet, työvälineet ja hygieniaohjeet

Vuokralääkärit käyttävät tilaajan toimittamia työvälineitä ja tarvittaessa työtakkeja. Neuvola- ja kouluterveydenhuollossa ei pääsääntöisesti käytetä työtakkia, mutta tarvittaessa käytetään tilanteen vaatimia suojavarusteita. Vuokralääkärit noudattavat Pirkanmaan hyvinvointialueen hygieniaohjeita.

5. Lääkäreiden perehdytys ja koulutus

Palveluntuottaja huolehtii siitä, että vuokralääkäriksi tuleva lääkäri on saanut yleiskäsityksen työn sisällöstä ennen työssä aloittamista ja tarvittaessa myös saanut potilastietojärjestelmäkoulutuksen (ks. kohta 7). Tilaaja perehdyttää vuokralääkärin työjakson alkaessa tarkemmin siihen/niihin palveluihin, joita työnkuvaan kuuluu.

Palveluntuottaja nimeää perehdytyksen vastuuhenkilön, joka tekee tarvittaessa yhteistyötä tilaajan kanssa perehdyttämiseen liittyvissä asioissa ja huolehtii palveluun osallistuvien henkilöiden opastuksesta ja tiedottamisesta.

Palveluun osallistuvien lääkäreiden lisä- ja täydennyskoulutuksesta vastaa palveluntuottaja.

Tilaaajan potilastietojärjestelmän käyttö ja koulutus

Tilaaajaorganisaatio myöntää palveluun osallistuville lääkäreille käyttäjätunnukset muun kuin oman henkilöstön käyttöoikeuksien hallintaprosessin mukaisesti. Syyskauden 2023 alussa voimassa olevan käytännön mukaan Palveluntuottajan työntekijät hakevat itse tunnukset noin viikkoa ennen työn alkamista OmaTays-järjestelmän kautta erillisen ohjeen mukaisesti.

Potilastietojärjestelmän asianmukainen käyttö edellyttää riittävää järjestelmän käytön hallintaa. Palveluun osallistuvien lääkärien edellytetään käyvän tarvittaessa tietojärjestelmän käyttöön opastavassa koulutuksessa (enimmillään 1,5 päivää), mikäli heillä ei ole ennestään riittävää osaamista. Koulutuksia, joissa Palveluntuottajan lääkärien tulee käydä ennen palveluun osallistumistaan, järjestetään säännöllisesti. Tarvittaessa lyhyempi perehdytys järjestelmään annetaan yleisen työpaikkaperehdytyksen yhteydessä.

Tietojärjestelmäkoulutuksista ei peritä maksua Palveluntuottajalta. Koulutuksiin kuluvasta ajasta palveluntuottajalla ei ole oikeutta laskuttaa Tilaajaa.

Tilaaaja pidättää oikeuden peruuttaa käyttäjätunnukset palveluun osallistuvilta henkilöiltä, mikäli havaitaan esimerkiksi toistuvaa huolimattomuutta tai väärinkäytöksiä potilastietojärjestelmän käytössä.

Tilaaajan muu koulutus

Palveluun osallistuvien lääkäreiden tehtäviin voi sisältyä osallistuminen työn kannalta oleelliseen tilaaajan sisäiseen koulutukseen. Tällaisiin koulutuksiin osallistumisesta sovitaan erikseen ylilääkärin/apulaisyllilääkärin kanssa.

Palveluun osallistuvilla henkilöillä on mahdollisuus osallistua myös muihin koulutuksiin, mikäli tilaaajan kanssa erikseen niin sovitaan. Palveluntuottajan tulee tällöin kustantaa mahdolliset kurssimaksut. Koulutukseen käytettyä aikaa ei saa veloittaa Tilaaajalta.

6. Palveluntuottajan tarjoama lääkäri työvoima

Palveluun osallistuvien lääkäreiden on oltava merkittynä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran ylläpitämään terveydenhuollon henkilöstöstä pidettävään ammattirekisteriin (Terhikki).

Palveluntuottajan tulee esittää aina pyydettyä tilaajalle selvitys lääkärien ammatillisesta pätevyydestä (koulutus ja työkokemus) sekä kielitaidosta.

Palveluun osallistuvien lääkäreiden tulee olla Suomessa laillistettuja lääkäreitä, joilla on Valviran lupa harjoittaa ammattia.

Palveluun osallistuvien lääkäreiden tulee olla koulutukseltaan vähintään lääketieteen lisensiaatteja.

- Lääketieteen kandidaatti voi toimia vuokralääkärinä vain poikkeustilanteessa niin erikseen sovittaessa.
- Lääketieteen kandidaatin tulee olla suorittanut terveyskeskuslääkärin tehtävässä yleisesti vaadittavat lääketieteen opinnot (laki ja asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä; L559/1994 ja A564/1994).
- Mikäli vuokralääkärin tehtävässä toimii lääketieteen kandidaatti, ko. työntekijä toimii lääkärin ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena (Pirkanmaan hyvinvointialue)

Palvelu tulee kokonaisuudessaan antaa suomen kielellä. Palveluun osallistuvalla henkilökunnalta edellytetään vähintään hyvää suomen kielen suullista ja kirjallista taitoa ja lisäksi taitoa laatia potilasasiakirjat, todistukset, jatkohoitoasiakirjat ja muut tarvittavat dokumentit suomen kielellä. Kielitaidon tulee mahdollistaa hyvä ja turvallinen vuorovaikutus ja hoito vaativissakin asiakastilanteissa.

- Vaadittu kielitaito tulee pyydettyä todistaa kielitodistuksella, mikäli tarjottu henkilö ei ole suorittanut tutkintoa (ylioppilastutkinto tai lääkärin perus- tai erikoistumiskoulutus) Suomessa (ko. tapauksessa kielitodistuksen tason on oltava vähintään 5).

Palveluntuottajan tulee tarkistaa lasten ja nuorten kanssa työskentelevältä (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto) henkilöstöltä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) mukainen rikosrekisteriote.

Tartuntatautilain (1227/2016) 48 § sovelletaan äitiys- tai lastenneuvolatyössä. Alle 12 kuukauden ikäisiä vauvoja jatkuvasti hoitavilla työntekijöillä tulee olla hinkuyskäsuoja. Palveluntuottaja varmistaa, että nämä edellytykset täyttyvät.

